

EDİTÖRDEN

Kıymetli Okurlarımız,

2022 senesinin üçüncü sayısı olan 56. sayımızla yeniden karşınızdayız. Bu sayıda yaşlanma olgusu ve Aktif Yaşlanma Endeksinde (AYE) meydana gelen değişim, otizm, yapay zeka ve sosyal hizmet ilişkisi, demografi, özel gereksinimli çocuklar gibi konulara dair çalışmalar yer alıyor. Toplumsal değişme süreci içinde yaşanan sosyal hareketliliğin, güncel gelişmelerin yapılan akademik çalışmalarla inceleme konusu edilmesi; bu çalışmalarda yapılan tartışmalar ve getirilen öneriler sosyal politika alanına katkı sunması açısından önem arz ediyor.

Bu sayımızda 7 çalışmaya yer veriyoruz.

İlk çalışma Şebnem BEŞE CANPOLAT ve Enver TAŞTI tarafından kaleme alınan *“Türkiye’de Aktif Yaşlanma Endeksinde 2008-2020 Döneminde Yaşanan Değişim: Avrupa Birliği Ülkeleri İle Karşılaştırmalı Bir Değerlendirme”* isimli makaledir. Bu çalışmada, Aktif Yaşlanma Endeksi (AYE) üzerinden zaman içinde bu endeks değerlerinde meydana gelen değişimlerin incelenmesi ve Türkiye’de yaşlıların potansiyellerini kullanma konusunda gelişmeye açık alanların belirlenmesi hedeflenmektedir. Çalışmanın sonuçlarına göre Türkiye’nin genel AYE puanında son 12 yılda 6,5 puanlık bir artış meydana geldiği ve bu ilerleme, özellikle AB ortalamasındaki gelişimle karşılaştırıldığında oldukça olumlu bir değişimi gösterdiği ifade edilmektedir. Genel AYE değerlerinde iyileşmeye katkısı olan alanlar sırasıyla, 11,3 puan ile “sosyal katılım” alanı, 9,7 puan ile “bağımsız, sağlıklı ve güvenli yaşam” alanı ve 6,1 puanlık artış ile “aktif yaşlanma için kapasite ve elverişli ortam” alanı olduğu görülmektedir. Türkiye’de yaşlı nüfusun yetenek ve potansiyelinden en az yararlanan ve önlem alınması gereken alanın istihdam alanı olduğu ifade edilmektedir.

“Özel Gereksinimli Çocuğu Olan Evli Bireylerin Kişilik Özellikleri İle Çift Uyumları Arasındaki İlişkide Bağlanma Yaralanmalarının Aracı Rolü” isimli Sare TERZİ İLHAN ve Şerife IŞIK tarafından yapılan çalışma derginin ikinci makalesidir. Çalışmada özel gereksinimli çocuğu olan, en az bir yıldır evli bireylerin kişilik özellikleri ile çift uyumları arasındaki ilişkilerde bağlanma yaralanmalarının aracı rolü inceleme konusu edilmektedir. Çalışma grubu özel gereksinimli çocuğu olan ve çalışmaya katılmak için gönüllü 167 evli bireyden oluşmaktadır. Çalışma verileri “Kişisel Bilgi Formu”, “Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi”, “Evlilikte Bağlanma Yaralanmaları Ölçeği” ve “Çiftler Uyum Ölçeği” aracılığıyla toplanmıştır. Verilerin analizinde Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi, Basit Doğrusal Regresyon Analizi, Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi ve Sobel Testi kullanılmıştır. Çalışmanın bulgularına göre özel gereksinimli çocuğu olan evli bireylerin kişilik özellikleri (nevrotizm, dışadönüklük, deneyime açıklık, yumuşak başlılık, sorumluluk), bağlanma yaralanmaları ve çift uyumları arasında anlamlı ilişkiler bulunmaktadır. Özel gereksinimli çocuğu olan evli bireylerin kişilik özellikleri (nevrotizm, dışadönüklük, deneyime açıklık, yumuşak başlılık, sorumluluk) bağlanma yaralanmalarını, bağlanma yaralanmaları çift uyumlarını ve kişilik özellikleri çift uyumlarını anlamlı bir şekilde yordamaktadır. Nevrotizm ile çift uyumu, yumuşak başlılık ile çift uyumu ve sorumluluk ile çift uyumu arasındaki ilişkilerde bağlanma yaralanmalarının kısmi aracı rolü olduğu bulunurken; dışadönüklük ile çift uyumu ve deneyime açıklık ile çift uyumu arasındaki ilişkilerde bağlanma yaralanmalarının tam aracı rolü olduğu görülmektedir.

Derginin üçüncü makalesi “*Dijital Çağda Sosyal Algoritmalar: Yapay Zekâ ve Sosyal Hizmet*” ismiyle Mehmet BAŞCILLAR, Mustafa KARATAŞ ve Merve Deniz PAK GÜRE'nin birlikte yaptıkları çalışmadır. Bu çalışmanın, yapay zekâ uygulamaları ile sosyal hizmet arasındaki etkileşimin çeşitli yönlerini ele almakta ve sosyal hizmet müdahalelerinin bu süreçten nasıl etkileneceğine, potansiyel fırsatların ve risklerin neler olabileceğine dair tartışmalara eleştirel bir bakış açısı sunma amacı taşıdığı ifade edilmektedir. Çalışmanın bulguları arasında yapay zekâyâ dayalı sosyal hizmet uygulamalarındaki fırsatlar olarak kolay erişilebilir, maliyet etkili, hızlı, kişinin ihtiyacına bağlı olarak revize edilebilen çalışmalar gibi unsurların öne çıktığı dile getirilmektedir. Riskler arasında ise sosyal hizmet uzmanı ile müracaatçı sistemi arasındaki terapötik ilişkinin zarar görmesi, makine öğrenmesi için yeterli ve kaliteli veri beslemenin geliştirilememesi, etik sorunlar ve sosyal hizmet uzmanlarına duyulan ihtiyacın azalması gibi etkilerin olduğu ifade edilmektedir.

Dördüncü çalışma Fahri ÖZSUNGUR tarafından İngilizce kaleme alınan “*A Qualitative Research on The Role of Education and Social Work in Integrating*

Autistic Children into Society” isimli makaledir. Bu çalışmanın amacı, sosyal bir konu olan otizm spektrum bozukluğu olan bireylerin topluma kazandırılmasında sosyal hizmetin eğitime dayalı rolünün nitel araştırma yöntemi ile belirlenmesi olarak belirtilmektedir. Yorumlayıcı fenomenoloji yöntemine göre gerçekleştirilen çalışmanın sonuçlarına göre sosyal hizmetin otizm spektrum bozukluğu olan çocukların topluma kazandırılmasında aile, eğitim, bakım, danışmanlık, sürdürülebilir yenilik ve etik rollerinin olduğu tespit edildiği ifade edilmektedir.

Bilal COŞAN tarafından kaleme alınan “*Türkiye’de Doğurganlığın Değişimi: Sosyal Politika Açısından Riskler Ve Fırsatlar*” isimli çalışma derginin beşinci makalesidir. Çalışmada Türkiye’de toplam doğurganlık hızında yaşanan değişimin nedenleri ve sonuçları ile azalan doğurganlık neticesinde ortaya çıkabilecek muhtemel riskler ve fırsatlar ele alınmaktadır. Çalışmada ilgili literatür taranarak ilk olarak doğurganlığın dünyadaki genel görünümü değerlendirilmekte, daha sonra Türkiye’nin doğurganlıktaki değişim süreci açıklanmakta ve Türkiye açısından riskler ve fırsatlar analiz edilmektedir. Sonuç olarak yaşanan kültürel ve demografik dönüşüme rağmen geliştirilen politikalarla ve teknolojik imkânlarla doğurganlığın negatif etkilerinin hafifletilebileceği öngörülmektedir.

Derginin altıncı makalesi “*Social Workers’ Participation in Self-Care Practices: A Literature Review*” ismiyle Zeynep TURHAN ve Emel GENÇ tarafından İngilizce kaleme alınan çalışmadır. Çalışmada, sosyal hizmet uzmanlarının ikincil travma ve kaçınılmaz stres durumlarına nasıl hazırlandıklarını ve öz bakım uygulamalarına katılımın temel faktörlerinin neler olduğunu incelemek amaçlanmaktadır. Bu konuyu incelemek için öyküsel alan taraması tasarlanmıştır. Bu alan taramasına göre, dahil edilme kriterini karşılayan 8 çalışmada, sosyal hizmet uzmanlarının öz bakım faaliyetlerine katılımında örgütsel öz bakım desteğinin önemli bir etken olduğu görülmüştür. Bu literatür taramasının sentezi, insan ve sosyal hizmet kurumlarının öz bakım uygulamalarına katılmalarında birçok faktörün göz önünde bulundurulması gerektiğini ve bunun da uzmanlarının öz bakım uygulamalarına katılımlardaki motivasyonlarının derecesiyle ilişkili olduğunu önermiştir.

Derginin son makalesi Lügen Ceren GÜNEŞ ve Ender DURUALP tarafından yapılan “*Annelere Göre Kanserli Çocuklarının Yaşam Kaliteleri: Nitel Bir Araştırma*” isimli çalışmadır. Bu çalışmada hastanede yatan iki-yedi yaş arasındaki kanserli çocukların yaşam kalitelerinin anne görüşlerine göre incelenmesini amaçlanmaktadır. Buna göre annelerin çoğunluğu kanser hastası olan çocuklarının; fiziksel sorunlar yaşadığını, tanı ve tedavi sürecinde olumsuz duygu değişimleri yaşadığını belirtmektedir. Anneler, çocuklarının

sosyal, duygusal, dil ve kaba motor gelişimlerinin olumsuz etkilendiğini, fiziksel sorunlarının olduğunu, iletişim sorunları yaşadıklarını, oyun yaşantılarının değiştiğini ve yaşam kalitelerinin hastalıktan etkilendiğini ifade etmektedir. Ayrıca, çocuklarının tanı ve tedavi sürecinde çocuk gelişimci ile karşılaştıklarını, hizmet aldıklarını ve aldıkları çocuk gelişimi hizmetlerinden memnun olduklarını dile getirmektedir. Ortaya çıkan temalar doğrultusunda, kanserli çocukların yaşamış olduğu fiziksel sorunlar, duygu değişimleri, gelişimleri, fiziksel sorunları, iletişim sorunları, oyun yaşantıları, yaşam kaliteleri ve çocuk gelişimcilerle karşılaşma durumları ile ilgili sonuçlara ulaşılmaktadır.

Çalışmaların faydalı olması temennisiyle iyi okumalar, selamlar...

Doç. Dr. Olgun GÜNDÜZ
Editör